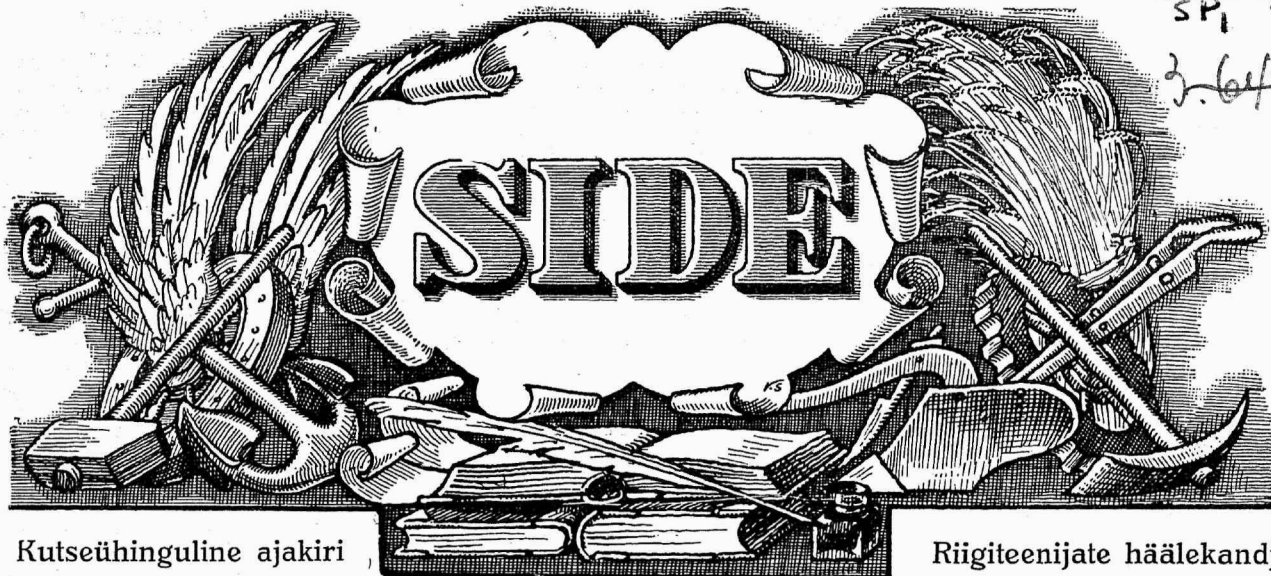

SP 2360

3.6/75

Kutseühinguline ajakiri

Riigiteenijate häälekandja

Tellimise hind:

Rastas postiga . . . Kr. 2—
Poolaastas „ 1.—

Ilmub 1—2 korda kuus

Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, riigi- ja omavalitsusteenijate organisatsioonides ja kõigis postkontorites ja lehe talituses.

Toimetus ja tallus: Tallinna, Tehnika 16-e. Telef. — Balti keskjaam 221.

Kuulutuste hinnad:

10 senti m/m., veeru laiuses.
Tekstis 50 prots. kallim.

Eesti raudteelaste Keskühingu väljaanne.

Nr. 1

31. jaanuaril 1931 a.

VIII aastakäik

Kas on palgad tõusnud ja elukallidus langenud?

Riigiteenijate tasude, arstiabi, pensionide jne. kärpimise õigustamiseks armastatakse ikka kinnitada, elukallidus olevat märksa langenud, riigiteenijate palgad aga 1925. a. saadik 25% võrra suurenenud. Vaatame siis korraks, kui palju neis väiteis on tõtt.

Ametlikkude andmete järgi on järgmised tähtsamad toiduained 1930. aastal (11 kuu keskmine) 1925. aastaga võrreldes odavamaks läinud:

Sealiha 5,5%, loomaliha 15,0%, vasikaliha 13,0%, leib 25,0%, rööskpiim 4,5%, või 14,0%, kartulid 12,0%, suhkur 33,0%.

Selle vastu on aga kallinenud: teevorst 7,0%, sink 7,0%, kala (haugid) 19%, naelasai 10,0%, kohupiim 21,0%, riis 14,0%.

Nagu sellest näeme, on mõned toiduained tõesti märksa odavamaks läinud, näit. suhkur, leib jne., kuid samal ajal on ka aineid, mis märksa kallimaks läinud. Üldiselt siiski peab tunnustama, et toitumise kulud on 1925. a. võrreldes natukene tagasi läinud. Kuid inimene mitte ükski ei söö ja joo, vaid vajab ka ulu- alust ja kehakatet. Need mõlemad aga, samuti kui nii mitmedki muud toiduained, nõuavad endi rahuldamiseks nüüd aga märksa suuremaid kulusid, kui 1925. aastal. Pealegi on meil suuremas riigiteenijate koondumise keskkohas — Tallinnas — üüriseaduse kaotamise tõttu oodata veelgi nende kulude tõusu.

Kõike seda arvesse võttes ei saa praegu kuidagi rääkida mingisugusest elukalliduse langusest. Ja kui siiski nii-

sugused nähtused ette võivad tulla, nagu üks ajaleht teatas, et keegi talupoeg hiljuti oli sunnitud oma sea ära müüma 30 sendiga kilogramm, siis ei tähenda see sugugi veel, et riigiteenija selle hinna eest ka sealiha osta saab. Terve sea viisi ostmiseks otsekohe talupidajalt puudub tal võimalus, lihunikult ostes maksab aga sealiha ikka kuni 100 senti kilogramm. Muidugi on selge, et sellise hinna vahe puhul keegi suuri kasusid peab saama, kuid pole riigiteenijate võimuses siin teistsugust, õiglasemat hindade jaotust ette võtta ja maksuma panna.

Sugugi mitte kindlimal alusel pole väide palkade tõusust, pealegi veel 25% suuruses. Siin unustatakse ära, meelega muidugi, et enne praeguste palganormide maksmapanekut, 1925. ja 1926. a. peale koosseisus ettenähtud palkade riigiteenijaile makseti veel n. n. 13., 14. jne. kuu palgad, nii et praeguste palganormide maksmapanekul 1927. a. 1. aprillist nii mõnigi riigiteenija hakkas vähem palka saama kui ta enne seda sai, nagu järgnev võrdlus seda tõendab.

Arvete nimetus	Palganorm enne 1. IV. 27	Tegelik palk 1926. a.	Palk 1927. a.	Vähem 1927. a.
Masinakirjutaja	50.—	750.—	720.—	30.—
Arveametnik	62.—	930.—	900.—	30.—
Sekretär, vanem statistik jne. . . .	99.—	1.485.—	1.440.—	45.—

Alles 1929. a. maksuma pandud teenistusvanusetasu seadus kõrvaldas selle tegeliku palkade vähenduse ning tõi madalamale palgaastmeile väikese palgakõrgenduse. Kuid arvesse võttes tähendatud seaduse määrusi, ei saa käesoleval momendil selle seaduse alusel kellegi palk parimal juhulgi rohkem tõusnud olla kui 15%. Kaugelt suuremal osal riigiteenijaist ulatab aga selle seaduse alusel saadav lisatasu keskmiselt 7—9 protsendini, teistel aga vaevalt katab 1927. a. ettevõetud tegeliku vähenduse. Kui aga võrdluse aluseks võetakse üldine palgakrediidi tõus riigi eelarves, siis ei tohiks ometi ära unustada neid asjaolusid, millest see tõus tingitud. Kõigepealt toodi palkade paragrahvi alla üle summad, mis enne olid eelarve teiste paragrahvide all, näit. majateenijad, õpetajate palgad jne. Edasi pandi kaitsevæes maksuma lühendatud teenistuse aeg ja selle tõttu suurendati tunduvalt üleajateenijate arvu, mis muidugi ka palgaparagrahvile suurendavat mõju avaldamata ei jätanud, kuigi selle tagajärjel mujal kulud vähenesid. Kui kõik need asjaolud arvesse võtta, siis on peagi selge, et palkade krediidi üldine suurenemine pole põhjustatud üksikute riigiteenijate palkade tõusust. Sellepärast on enam kui kurb, et väga kõrgel kohal seisvad isikud, kellele need asjaolud väga hästi teada peavad olema, siiski võimalikuks peavad korrata seda väidet riigiteenijate palkade tõusust.

Rünnak kogu rindel.

Eelarve tasakaalustamine riigiteenijate ja nende perekondade arvel.

Nüüd on siis lõppeks käes see rünnak riigiteenijakonna vastu, mida juba pikemat aega ette valmistati. Kolmekuningapäeval on valitsus otsustanud riigi eelarve tasakaalustada riigiteenijate tasude arvel. Selleks kavatakse lõpetada arstiabi andmine riigiteenijatele ja nende perekondadele peaaegu täielikult (ainult kaitsevælasile ja raudteelasile jääks alale ambulatoorne arstiabi), pensione kärpida 20—25% võrra ja peale selle veel maksustada riigiteenijaid pensionikapitali heaks, kusjuures esialgu räägitakse 2% suurusest

maksust. Hiljem on ülesse tõstetud veel puhkeaja kärpimise kavatsus ning ametkondades liiguvad tasa-pisi koondamise kavatsused, kuigi ametlikult seletatakse, et massilisi koondamisi ette ei võeta. Nii siis tõeline rünnak kogu rindel.

Nagu iga sõda alatakse kõrgete ideaalide nimel, olgu need siis vabadus, kultuur või midagi muud, nii ka sellele rünnakule riigiteenijakonna ja nende perekondade vastu on leitud oma viisakas väline põhjendus: on tarvis tasakaalustada riigi eelarves kulud tuludega. Ja kuna just riigi-

teenijate tasud ja pensionid aasta-aastalt suurenevad, elukallidus aga langevat, siis tulla esimeses järjekorras just siin kärpimisi ette võtta. Meie, riigiteenijad, ei kahtle muidugi selle juures, et riigi eelarve on tarvis tasakaalu viia; kuid selle juures, et nüüd valitud tee see kõige otstarbekohasem, riigi huvidele vastavam ja õiglasem oleks, selle juures lubatagu meil siiski kahelda. Meil ei tarvitse tuua suuri ja pikki põhjendusi meie seisukorra iseloomustamiseks. Aitab küllalt sellestki, kui me veel kord meele tuleme, et riigiteenijate keskmine sissetulek on väiksem, kui õppinud töelistel, nüüd aga tahetakse seda veelgi viletsamaks muuta. Kas siis tõesti arvatakse, et sellel mingsuguseid tagajärgi ei ole? Kas siis tõesti arvatakse, et olukord meil on juba niisuguseks muutunud, et on ükskõik, kuidas suhtuvad riigile ja tema olemasolule just need, kelle ühest või teisest seisukohast väga suurel määral on olenev riigi enda saatus? Hra riigivanem on tarviliseks pidanud tähendada riigiteenijate esindajatele, kui need hiljuti seisukorra selgitamiseks tema poole pöördusid, et temal loodetavasti tegemist on riiklikult mõllevate kodanikkudega. Meie tahaksime neid samu sõnu meele tuletada hra riigivanemale ja loodame, et ta neid meele tuletab niihästi oma kaaslastele valitsuses kui ka riigikogule. Ettevaatust pööranguil.

Raudteelaskonna klassi- ja kutseteadvus.

Tahab töölisklass kultuuriliselt kõrgemale tõusta, kui ta tänapäev on, peab ta kõige enne õigele arusaamisele jõudma oma olukorra ja klassikuuluvuse kohta. Ta ei tohi oma jõudu ja väärtust üle-ega alahinnata. See, kes tahab uut ilmkorra luua ja kõrget kultuurimisjoni enda peale võtta, peab kõik ehitama töölikkusele.

Paljudele on omane väga laiduväärt pahe — igalpool ennast kõrgemale seada teistest. Ollakse enesest väga suurel arvamisel ja koheldakse oma klassi- ja ametivendi ikka ülevalt alla. Ehk jälle häbenetakse tunnistada oma klassi- ja kutsekuuluvust, unustades et iga kasulik töö teeb tema tegijale au.

Nendest pahedest tekivad suured takistused meie organiseerimise töös. Kadudus ja kahjurööm tulevad tihti esile seal, kus peaks valitsema ainult täielik üksmeel ja sügav ühtekuuluvuse tunne.

Sellepärast on tarvilik selgitada klassi- ja kutsekuuluvuse küsimusi.

Klassi- ja kutseteadvuse mõisted ei ole mitte üksiteisele vastuseisvad, vaid võivad ühte langeda. Klassiteadlik on iga töötaja, kes ennast ei ole lasknud pimestada kodanlise ilmavaate eelarvamistest, vaid oma kuuluvust kogu töörahva hulka avalikult tunnistab ja arusaamisele on jõudnud, et töörahvas oma olukorda võib parandada ainult oma enese jõuga ühise võitluse teel. Klassiteadvusest kasvab arusaamine leppimatust vastolust töö ja kapitali vahel, arusaamine kapitalistliku ilmakorra väljakurnamise ja maharõhumi süsteemist.

On töötaja niisugusele arusaamisele jõudnud, siis ei või teda enam viia eksiteele tema kutseteadvus ega lahutada teistest töötajatest. Hinnates õigelt oma kutseala tähtsust, oskab ta väärikselt hinnata ka teiste kutsealade tähtsust.

Ainult oma kutseala tunnustamine ja teistele põlgusega suhtumine viib tingimata kutselisele separatismile isegi ühes ja samas ettevõttes või majapidamises. (Tuletatagu meelde lahkkelisid meie üksikute kutseühingute vahel palgavõitluse päevil). Tegelikus elus on küllalt juhtumisi ette tulnud, kus mõne kutseala koondise juhid on võtnud oma tegevuse põhimõtteks teiste mahategemise. Isegi on püütud anda mõista ettevõtte juhtidele, et kutseühing põrmugi ei tunne muret selle kohta kuidas teiste alade töötajate käsi käib, kui aga ainult temasse kuuluvate töötajate nõudmised rahuldataks. Niiviisi loodeti kõige rohkem kätte võita.

Tsunftides kultiveeriti sarnast vaimu aastasadu läbi. Kitsad, teravalt piiritletud tööalad soodustasid sarnase vaimu tekkimist. Niipea aga kui tööstus vabrikutesse koondus, osutasid tsunftid täiesti võimatuks oma liikmete kutseühingute kaitsemise alal ja kaua aega oli kogu töölisklass enesekaitsemiseks jõuetu. Tekkis vajadus uute, vastavalt ajanõuetele ülesehitatud, organisatsioonide järele. Ja kui algus tehti kutseorganisatsioonidega üksikute tööalade järele, liitusid need peagi tugevateks ühinguteks tööstusharude järele. Praegu on iseseisvad kutseorganisatsioonid, kui kitsastel aladel tekkinud koondised, väljasuremas, sest et nad teguvõimetud on, ja nende asemele tekivad ühtlased suure liikmete arvuga ametiühingud. Ja teistsi ei võigi olla. Igal pool avaldub kontsentreerimise ja tsentraliseerimise tendents. Üksikud alad ei ole rohkem kui vaid väike ratas ühes suures ja ühtlases masinas. Terve suure ettevõtte üksikud harud ja tööalad juhitakse ühest keskkohast ja seal määratakse kindlaks kõikide töötajate töö- ja palgatingimused kapitalistlikkudele põhimõtetele rajatud kalkulasioonide alusel.

Samuti on lugu raudteel. Nagu eraettevõtte ehk vabriku loob tööalade järele osakonnad, jaoskonnad, seab sisse bürood, samuti organiseerib ennast raudteevalitsus, luues temale alluvate teede eksploatatsioonide otstarbel osakonnad, jaoskonnad ja nende kantseleid. Nagu vabriku valitsus seab ülesse töö- ja palgatingimused, palkab tööjuhte, meistreid ja lihttöölisi, välja minnes turul valitsevast tööjõu pakkumise ja nõudmise vahekorras, just samuti talitab ka raudteevalitsus komplekteerides tarvisminevat personaali.

Kuidas peab iga üksik raudteeteenija või tööline suhtuma sellele mehhanismile, mille kalkulasioonides ta midagi rohkem ei ole kui vaid üks number?

Kõige pealt peab ta arusaamisele jõudma, et mitte ükski tema tööala ei ole

tarvilik ja tähtis, vaid ka kõik teised tööalad on tarvilikud ja tähtsad. Et sarnane mehhanism kui tervik on mõeldav ainult siis, kui kõikide alade töö hästi kooskõlas on, üldiselt hästi klappib. Ükski ala ei ole üleliigne. Üks ala eeldab teisi ja nii on kõik omavahel tihedalt seotud. Kõik kokku on töolistel ja teenijate poolt ühiselt loodud, peetakse korras ja arendatakse edasi. Kõik kokku on töolistel ja teenijate ühine looming, mille peale nad uhked võivad olla. Nii seob ühine loov töö kõiki raudteeteenijaid ja töölisi omavahel ja moodustab neist ühise pere.

Vaatab raudteelane niisuguse pilguga oma teenistusele, siis on ta vaba kitsarinnalises kihihuve tagaajamise vaimust. Ta võib uhke olla oma ameti üle, sest ta oskab samuti väärikselt hinnata teiste ameteid. Teda ei pimesta isiklikud huvid, sest ta saab aru, et neid peab samuti viima kooskõlla kaasteenijate huvidega, nagu peab ta kooskõlastama oma tööd teiste tööga. Veel rohkem: ta pilgule on lahti töölisklassi maailm. Ta tunneb oma kuuluvust nende hulka, kellega ühiselt täita on tal meie aja suurimad ülesanded — töörahva vabastamine poliitilisest rõhumisest ja majanduslikust viletsusest. K.

Tellimise lehed

palutakse tagasi saata „Side“ talitusele hiljemalt 10-ks veebruariks.

Kavatselud muudatused pensioniõiguses.

Kuigi asjaomastel asutustel enestelgi praegu veel täit selgust pole küsimuses, mida ja millisel määral maksvas pensioniõiguses muuta, sest alused vasta-vaiks kalkultatsiooniks on alles väljatöötamisel, on teatud põhimõttelised seisukohad siiski juba vastu võetud ja kuulda-vasti ka valitsuse poolt heaks kiidetud. Sellepärast tuleb riigiteenijaskonnalgi aegsasti nende kavatsustega tutvuneda ja omad seisukohad selgitada, et tarbekorral otsekohe võimalik oleks vajalisi samme astuda. Selles mõttes püüamegi luge-jaid tutvustada alamaljärgnevate hari-duk- ja sotsiaalministeeriumi kavatsuste- ga, kuigi need vast lõpulikud pole ja veel muutuda võivad.

Kõigi kavatsuste lõppeesmärgiks on majandusministri nõudmise rahuldamine, et pensionikulused tuleb kärpida 20%, s.o. ühe viiendiku võrra. Et seda lõppeffekti kätte saada, kavatsetakse vähendada pensione:

a) neile, kellel nad kõrgendatud 26. märtsil 1929. a. vastuvõetud pensionide kõrgendamise seaduste järgi, — endiste määradeni, s. t. siin on kärpimine 25%;

b) neile, kelle pensionid määratud 1927. a. palgaseadusega maksmapandud normide alusel, — 20% võrra;

c) neile, kellel pensioni arvutamisel ar- vesse võetud ka veneaegne teenistus, — järgmistele ülemmääradeni:

55 kroonini, kes Eesti Vabariigis teeninud ühe aasta pensioniõiguslikel kohtadel, 60 kr. neile, kes sellistel kohtadel teeninud 2 aastat jne., iga Eesti Vabariigis teenitud aastaga suurendades pensioni ülemmäär 5 kr. võrra.

Punktides a ja b ettenähtud vähenda- miste tagajärjel ei võiks aga pensionid vähemaks muutuda kui 35 kr. kuus; sa- muti jääks vähendamata ka need pensio- nid, mis ei ulata üle 35 kr. kuus.

Kuuldavasti ei olevat niisuguste pen- sioni alammääradega aga nõus majandus- minister, kelle arvates pensionide alammääraks võiks olla 10 kr. kuus.

Edasi kavatsetakse muuta pensioni- määrade tabelid nii, et 25-aastase teenis- tuse eest pensionimääraks oleks 55% pal- gast, mis suureneks iga edaspidise tee- nistusaasta eest 2% võrra kuni 75%. Haiguse puhul lühineks ainult teenistuse aeg; soodustusi pensioni suuruses ei an- naks aga haigus mitte, välja arvatud haigused, mis tingitud teenistuskohuste täitmisest. Viimaste juhtude kohta jääks maksta senine kord. Kõrvalabi nõudvatele haigetele hakataks pensioni maksta 5 a. teenistuse eest 35% palgast, suurendades seda määra iga rohkemtee- nitud aasta eest 1% võrra kuni 55%, kust suurendamine edasi läheb eelpool tähend. korras, s. o. 2% iga üle 25 a. tee- nitud aasta eest juure kuni 75%. Kõr- valabi mittevajavatele haigetele makse- takse pensioni 10 a. teenistuse eest 40% palgast, suurendades seda määra iga roh- kem teenitud aasta eest 1% võrra kuni 55%. Sealt edasi sünniks suurenemine jälle eelpooltähendatud korras. Pensioni ülemmääraks oleks 200 kr. kuus, kusjuu- res veneaegse teenistuse arvutamise juu- res maksaksid eelpooltähendatud üle- määrad.

Leskedele pensioni maksimel kavatse- takse arvesse võtta abielu kestvust. Alla kahe aasta kestnud abielu pensioni õigust ei annaks. Kaheaastane abielu annaks õiguse saada pensioni 10% mehe pensio- nist. Iga edaspidise abielu kestvuse aas- taga tõuseks lese pension 5% võrra mehe pensionist kuni 50%, mis oleks ülem- määraks.

Neile, kes saavad riigiteenistuse sea- duse põhjal peale vabastamist või riigi- teenija surma korral kolme kuu jooksul palka edasi, selle aja eest pensioni mak- sta ei kavatseta; samuti ei kavatseta enam pensioni maksta lesknaistele, kes ise riigiteenistuses. Ei kavatseta maksta enam ka ühekordset toetust neile, kes hakkavad pensioni saama.

Kohtunikele maksetavat lisapalka ei kavatseta enam arvestada pensionide ar- vutamisel.

Lõppeks kavatsetakse muuta ilmasõjas teenitud aja arvestamise viisi kaitsevää- lastele, arvates seda aega ühekordselt, kuna seni see osalt kahekordselt arvesse võeti.

Nagu juba eelpool tähendatud, on need alles esialgsed seisukohad, mis veel märk- sa muutuda võivad, olenedes sellest, kas nende läbiviimine annab küllaldase pen- sioni summade vähenemise või mitte. Peale nende pensionide kärpimise kavat- setakse aga, nagu valitsuse teadaandest koalitsioonirühmadele selgus, hakata maksustama riigiteenijaid pensionikapi- tali heaks, kusjuures esialgu räägitakse 2% suurusest (palgast) maksust.

Keskliit muudab põhikirja.

Riigi- ja Omavalitsuseteenijate Kesk- liidu põhikirja on mitmeti puudulik ja iga- nenud, kuigi teda mitu korda on lapitud.

Sellepärast on tema muutmist kogu aeg nõutud. Mäletavasti esitas Riigitee- nijate Tallinna Ühingu juba möödunud kevadel sellekohase nõudmise Keskliidu saadikutekogule, ära märkides ühtlasi need põhimõtted, millises sihis muudatu- sed läbi viia tuleksid. Nüüd pärast ligi aastast kaalumist on Keskliidu juhatus organisatsioonidele seisukoha võtmiseks saatnud tema poolt kavatsatud põhikirja parandusettepanekud. Nende paranduste sihiks on asendada praegune saadikute- kogu kongressiga (õigem küll ümberpöör- dult, sest tegelikult muutub uus kongress praeguseks saadikutekoguks) ja viia kongressi ja juhatuse valimine proportsio- naalsuse põhimõtte alusele. Nii valitaks kongressile üks saadik iga 100 üksikliikme kohta, juhatusse aga üks liige iga 500 üksikliikme kohta, kusjuures jäägid, mis vähemalt 75 resp. 350 üksikliiget, samuti õiguse annavad ühe saadiku, resp. juha- tuse liikme valimiseks. Peale selle tahe- takse juhatusele anda õigus moodustada jooksva töö korraldamiseks sekretariaat, mille liigete arvu ja ülesandad määraks kongress vastava kodukorraga.

Paralleelselt nende põhikirja muudatus- ettepanekutega on Keskliidu juhatus kaa- lunud ka riigi- ja omavalitsuseteenijate kutseorganisatsioonide struktuuri küsi- must ja otsusele jõudnud, et see struk- tuur peab olema rajatud ametalalisele või ametkondlisele põhimõttele.

Tuues informatsiooni korras eelmise teate, esitame oma seisukohad nende ka- vatsuste kohta järgmises „Side“ numbris.

Tähelepanu vääriv ringkiri.

Raudteevalitsuse Ehitusameti juhataja pööras järgmise ringkirjaga kõikide Ehi- tusametkonna teenijate ja töölise poole:

„Tt, Ts, Tr, Tk, Tj — 1, 2, 3, 4, 5 ja kõikide Tm.

Soovides õnne uueks aastaks kõigile kaastöölisile Ehitusametis ja juhtivaile ametnikele ja teenijaile ning töölisele liinil, pean enesele meeldivaks kohuseks ära märkida seda, et praegune laiaroo- palise raudtee seisukord on täie õigusega ära teeninud välismaalaste seas asetleid- nud lugupidamise meie raudtee vastu, kui ühe paremas korras oleva vastu Balti riikes. Rääkimata suurest tööst, mis on tehtud Eesti Vabariigi kestvusel meie raudteede olukorra tõstmiseks, nagu: üle kogu liini peateel läbi viidud järsk-liip- rite vahetus, Tartu sadama tee ja Must- ve tee ehitused, eriti rasketes oludes hiilgavalt läbi viidud Tallinna sõlme üm- berkorraldus, Tallinna-Nõmme II peatee ehitus ühes kõikide sellel asuvate ja- made ehitamise ja arendamisega ja Tal- linna sõlme tsentraliseerimise, üle kogu liini edukalt teostatud sildade ümberehi- tus, viaduktide, uute elumajade, jaama- hoonete ehitamine ja vanade aja- ja kul- tuurinõuetele vastavalt kordaseadmine, kinnisvarade korraldamine, „Raudteelaste Maja“ ehitamine Tallinnas ja palju tei- siigi töid, mida võimata kõiki loendada — pean veel ära märkima käesoleval aastal 3 suvekuu jooksul Tallinna-Valga liinil

hiilgavalt läbiviidud suurt roobaste vahe- tuse tööd 100 klm. ulatuses ja 57 uue pöörangu teesse asetamist ilma mingi- suguse lisakrediidita, selle juures takista- mata liikumist ja ilma rongide hilinemis- seta. Kõiki neid suuri töid valitsenud olude ja tingimuste juures, sageli väga lühikese aja jooksul, läbi viia oli võimalik ainult kõikide minu kaastööliste ennest- salgava ja omakasupüüdmatu ühise töö tõttu. Süvenemata iga ametniku või töö- lise töö ja teenete hindamisesse laiaroo- palise raudtee võrgu praegusesse seisu- korda viimises, loen enesele meeldivaks kohuseks avaldada kõigile kaastöölisile nii ehitusametis kui ka liinil juhtivatele ametnikele ja teenijaile ning töölisele tänu suurte pingutuste ja nähtud vaeva eest ja soovida jõudu ning tervist ka edaspi- diseks sama edukalt edasitöötamiseks, sest vaatamata tehtud suurele tööle on veel paljudi teha selleks, et meie laiaroo- palised magistraalid, mis ühendavad meid välismaaga, vastaksid kõigile ajanõuetele.

Palun käesoleva ringkirja kõigile tee- nijaile teatavaks teha ja teemeistreid ette lugeda seda eestõttegijatele ja töölisele.

T: (K. Steinmann.)

Heameelega mahutame eelpooltoodud ringkirja kui haruldase ja ainsama val- gusekiire meie pilkases pimeduses, olgugi et ei tahaks nagu uskudagi, et sarnane kiri võis Soo tänavalt tulla.

Raudteelaste Keskühingu tegevuse ülevaade.

1. Nagu „Side“ lugejail teada, astus Keskühing vastavaid samme ülesõidukohavahi A. Simson'i teenistusest vallandamise puhul. Kuna Teedeministri vastus (avaldatud „Side“ nr. 13) rahuldav polnud, saatis Keskühing 17. detsembril möödunud aastal Teedeministrile uue kirja, seades üles konkreetseid küsimused.

„Härra Teedeministrile.

Tagasi tulles meie kirjale 28. novembrist s. a. nr. 188, julgeme tähendada, et Teie kirjas 12. detsembrisa s. a. nr. 2713 ei ole leida vastuseid järgmistele küsimustele:

1) Kas peate loomulikuks ja õigeks, et kedagi teenijaist ametist tagandatakse süüteo eest, mis osutub antud juhul olematuks. 2) Et ebatõelikuks osutunud süüteo asemele otsitakse uut, mis peaks toetama õigustamata karistust. 3) Et süüdistatakse lõpuks süüteo, mille olemasolu jällegi küsitav (eraisiku vahiputkas viibimine) nii sisuliselt kui vormiliselt. 4) Kas on jälgitav ja karistatav kaastöö kutseühinguis ja 5) võitlus riigiteenijatele seadusvastaselt peale pandud 10-tunnilise tööpäeva vastu, mis asjaoludel käesoleval juhul näib olevat saatustlik side. 6) Kas on sobiv pidada maksvuselt instruksioone, mis tegeliku elu ja seadustega vastolus. 7) Kas ei ole B. E. S. § 4186 käsitamises märgata kaugemate minemist, kui seda seadusandja Riigiteenistuse seaduse vastuvõtmisel on mõeldnud. 8) Kas ei oleks õigem olnud kompilitseeritud süütegude korrutamise asemel kutsuda süüdistusmaterjali läbivaatamisele teenijaskonna esindus, et kõik keerdküsimused kohe välja selgitada. Meie teada on need küsimused, kus teenijaskonna esindus asja arutamisest osa võtnud, rahuloldavalt lahendatud, kuna seega oli võimaldatud küsimuse igaikülgne valgustamine. 9) Kas on tagantjäreli karistatav eksimus, mis kord andeks antud.

Loodame siin toodud küsimuste selgitamiseks Teie lahkelt vastutulekut, kuna kogu asi omab põhimõttelise laadi ja on konkreetseks näiteks.“

20. detsembril 1930. a. saabus eelpool tähendatud kirjale vastus, mis meile kindlasti imelikumana tundub, kui meie kategoorilised küsimused, millelele vastust ei leidunud.

„Eesti Raudteelaste Keskühingule.

Teie kirja peale 17. detsembrist s. a. nr. 188 teatan Teedeministri korraldusel, et selles kirjas on küsimused tõstetud säärasel kujul, millele ei saa järgneda läbivaatamist ega vastust.

Kantslele juhataja (allkiri).“

Samas asjas on Keskühingule saabunud alljärgnevat selgitust, mida meeleldi avaldame. Siinjuures aga tähendame lohutuseks, et Keskühingu juhatus küsimust arendades pole sugugi arvestanud oma isiklike antipaatiaga isikule, vaid selle kõrvale heitnud, käsitades küsimust objektiivselt. Kellaajas võib ju lahkuminek olla, selle kohta ei olnud meil dokumente.

„Raudteelaste Keskühingu juhatajale.

„Side“ nr. 13 — 1930. a. lhk. 5 on ära toodud ärakiri, mis adressitud hra Teedeministrile end. ü. s. k. vahi A. Simson'i asjus. Õigete andmete asemel on aga

seal kirja algus (esimesed 5 rida) ja kogu küsimuse alus toetud valeandmetele, s. o. eeskätt aja kohta, sest kogu küsimus sai alguse kell 17.40, samuti ei saanud mitte ainult vahikorral olev Simson, vaid ka tema kaasteenija Flug ära viidud ambulantsi, kus just enne kella 18-t sai Simson tunnistatud „on viinastanud“.

Millised keerdkäigud ja „sammud“ hiljem on ette võetud, ei huvita mind, vaid mina talitsin täiesti seaduslikul alusel, muidu oleks ju minu samm — tagandamine — saanud tühistatud.

Mis puutub „demoraliseerivasse mõjusse“, siis siin ei saa olla kaht arvamist, sest keskühingu praegune juhatus, veel parem aga eelmisest juhatuses hr. hr. Johanson ja Rukki võiksid teadmatutele selgitust anda A. Simson'i isikust, mis sugugi ei ole tema kaasteenijatel teadmata olnud. Just kõik need andmed A. Simsonist kui „kutsetegelasest“ ongi „demoraliseerivalt mõjunud“ ümbruskonnale.

Julgen juure lisada, et minu suhtumine A. Simsonisse enne viimast juhust on minule karistuse kaela toonud.

Minu arusaamine kogu asjast on: Keskühingu juhatus on A. Simsoni kaitsega enesele kahju teinud.

8. I. 31.

Menkov.“

2. Teatavasti on Keskühing samme astunud vahetasu väljamaksmiseks kõrgemapalgaliste teenijate kohuste täitmise korral alamaastmeliste teenijate poolt. Kirjaga 28. novembrist 1930. a. teatas Raudteevalitsus, et temal ei olevat alati võimalik nõutada luba kõrgemalt instantselt lisatasu maksmiseks, kuna asetäitmine on vaid ajutine nähe. 17. detsembril 1930. a. pööras Keskühing uue palvega Raudteevalitsuse direktori poole.

„Raudteevalitsuse Direktorile.

Tagasi tulles Teie kirjale 28. novembrist s. a. nr. 1063, palume kõrgemalt instantselt nõutada alaline luba tasude maksmiseks kõrgemaastmeliste kohuste täitmise eest. Loodame Teie lahkele vastutulekule, sest teatavasti on nende kohustuste täitmisel tööd raskemad ja riideid määrdivamad. Ei saa kuidagi võrdle roopaseadja tööd rongiseadja ehk haakija tööga.“

Samasuguse palvega esineti ka Teedeministri ees.

„Härra Teedeminister.

Pikemat aega püsivad kaebused, et alamastmelisi jaamateenijaid sunnitakse täitma kõrgemaastmelisi kohustusi ilma, et selle eest vahetasu makstaks. Kuna praegu maksev Riigiteenistuse seadus selleks takistusi ei tee, siis peame põhjendamatuks Raudteevalitsuse vastuseisumist selles asjas ja palume soovitatavalt lahendada mainitud küsimust.

Seejuures tähendame, et alamastmeliste kohustamine kõrgemaastmeliste ametkohuste täitmisele, on võrdlemisi saagedane. Ei ole ju võrdne roopaseadja töö rongiseadja ja haakija tööga, kuid sagedasti sunnitakse täitma neid kohuseid pikemaajade perioode, vähema palgaga ja vastava varustusega.“

Seepeale vastas Teedeminister kirjaga 19. XII. 30. a.

„Eesti Raudteelaste Keskühingule.

Teie kirja peale 17. detsembrist s. a. nr. 107 teatan Teedeministri korraldusel, et selles tõstetud küsimuse lahendamise on ette nähtud sellekohastes seadustes, määrustes ja korraldustes. Kui Raudteevalitsus ei toimi vastavalt ettenähtud korrale, siis on igal asjaosalisel õigus selle üle kaebust tõsta.

Kantslele juhataja (allkiri).

Samal kuupäeval saabus vastus ka Raudteevalitsuse direktorilt.

„Eesti Raudteelaste Keskühingule.

Vastuseks Teie kirjale 17. XII. 30. a. nr. 107 teatan, et Raudteevalitsus ei saa vastu tulla selles väljendatud soovile, alalise loa nõutamise asjus tasude maksmiseks alamapalgalistele teenijatele kõrgemapalgaliste teenijate kohuste täitmise eest.“

Möödunud aasta detsembrikuu lõupäeval saatis Keskühing Teedeministrile järgmise kirja, tagasi tulles tema vastusele 19. detsembrist 1930. a.

„Härra Teedeministrile.

Tagasi tulles Teie kantslele lahkele kirjale 19. detsembrist s. a. nr. 2922, palume Teie lahkelt korraldust meile teatamiseks, millal ja kus on avaldatud praegu maksvad seadused, määrused ja korraldused, mis lahendavad kõrgemapalgaliste kohtade asetäitmise küsimust alamaastmeliste teenijate poolt.

Ühtlasi palume lahkelt korraldada, et Raudteevalitsus talitaks selles asjas vastavalt määratud korrale ilma, et asjaosalistele pruugiks kaebust tõsta. Pealegi kus keegi teenistuses olev ei julgegi kaebust tõsta B. E. S. § 4186 käsitusele võtmise kartusel.“

Vastus ülalnimetatud kirjale saabus juba 31. XII. 1930. a.

„Eesti Raudteelaste Keskühingule.

Tähendades kirjale 29. detsembrist s. a. nr. 107/254 palun teatada konkreetne juhtumus, kus kõrgemapalgalise koha ülesannete täitmine on pandud alamastmelise teenija peale seadusvastaselt, ära näidates, missugust normi nimelt on rikutud.

Kantslele juhataja A. Oja (allkiri).“

3. jaanuaril s. a. saadeti jaamateenijate kutseühingu juhatajale ärakiri eeltoodud vastusest ühes alljärgneva kirjaga.

„Jaamateenijate kutseühingu juhatajale.

Eeltoodud kirja puhul palume lahkelt teatada konkreetseid juhtumusi, mil kõrgemaastmelise koha ülesanded on madalamaastmelise peale pandud ära näidates:

1) asjaosaliste ees- ja perekonnanime, 2) amet, millel teenib, 3) amet, mille kohuseid täitnud ja 4) mis ajast mis ajani.“

Kogu kirjavahetusest selgub, kuis kõrvale põigeldakse väikse inimese õiglase tasu küsimuses. Kui aga üles kerkib mõne direktori lisatasu maksmine, siis lahendatakse see lausa seadusvastaselt — kui aga raha saaks.

3. Teatavasti vastas Raudteevalitsuse direktor riidevarustuse täiendamise asjus saadetud kirjadele, et raudteevalitsus võib teenijaile riidevarustust anda

ainult „Riigiteenijate riidevarustuse määruses“ ettenähtud alustel. Ärakiri direktori vastusest saadeti teadmiseks jaamateenijate ja veduriteenijate kutseühingutele ning viimase kutseühingu II. osakonnale, ühtlasi saadeti Raudteevalitsuse Direktorile samas asjus järgmine kiri.

„Raudteevalitsuse direktorile.

12. juunil s. a. nr. 126 all saatsime Teile VII. Üleriikliku Raudteelaste kongressi otsuse riidevarustuse küsimuses. Selles otsuses on näidatud need esemed, milledega varustamine teenistustingimuste kohaselt veel lahendamata.

Osa nende varustusesemete väljaandmisest on lahendatud „R. T.“ nr. 63 — 30. a. avaldatud määrusega, osa varustusesemete väljaandmise otsustamine on jäetud Teile ettepanekul hra Teedeministri kompetentsi. Samuti on jäänud Teile kompetentsi vastupidavamate esemete muretsemise otsustamine, millist õigust osalt olete tarvitanud jaamaametnikkude suhtes.

Lootes selles mõttes meie kirjas avaldatud soovide sisulist läbivaatamist, palume lahkelt sisuliselt vastata meie kirjale 12. juunist s. a. nr. 126.“

Samas küsimuses saadeti järgnev kiri ka Veoameti juhatajale.

„Veoameti juhatajale.

Arvesse võttes teenijate soovivaadusi, palume kaalumisele võtta riidevarustuse andmise järgmiseid küsimusi:

Sonda k/r. liinil on veduriteenijad kohustatud, kütteainete pealeandmisel, viibima tendril läbitõmbava tuule käes. Nende kaitseks, selle järeldusel tekkiivate külmetushaiguste eest, oleks soovitav määrata inventarina Sonda depoo juure paar poolkasukat, üks suurem, teine väiksem, mida vedurite varustusel tendril viibija saaks tarbeks ümber võtta.

Veduri ahjupuhastajale samuti oleks soovitav välja anda soe- ja kaitseriietus, mis töö iseloomult tarvilik. Sama varustust peaks andma ka Sonda depoo veduriahjusid puhastavale lukusepale või töölisele, kes selleks määratud.“

Seepeale vastas Veoameti juhataja, et lisariiete väljaandmiseks polevat alust ega raha. Raudteevalitsus aga andis järgmise vastuse.

„Eesti Raudteelaste Keskühingule.
Nr. 126 peale 17. XII. 30. a.

Sisuline vastus Teile kirjale 12. VI. 1930. a. nr. 126 on antud Raudteevalitsuse poolt 12. XII. 30. a. nr. 34, millele midagi juure lisada ei ole.

Direktor J. Raudsep (allkiri).

Raudteevalitsuse seisukoht riidevarustuse andmise asjus on küll imelik — ei leidu raha kolme poolkasuka jaoks inimestele seal, kus tööolud seda tungivalt nõuavad, samal ajal aga tahetakse meeleldi vormiriietust neile, kel see ametaliselt koormavaks osutuks (revidendid).

4. 31. detsembril 1930. a. saabus Keskühingusse Eestimaa Töölisühingute Keskliidult järgmine kiri.

„Eesti Raudteelaste Keskühingule juhatusesele.

Rahvusvaheline Ametiühingute Liit on pööranud Eestimaa Töölisühingute Keskliidu juhatusesele järelpärimisega, kas ei ole Eestis tööliste puhkekodusid, kus soovikorral ka välismaalasi vastu

võetakse. Kuna E. T. Keskliidu juhatuseteada Teil on olemas puhkekodu, siis oleksime väga tänulikud kui Teile meile teataks:

1. Kas Teile puhkekodu on valmis vastu võtma välismaalasi?

2. Täpne aadress kuhu tulevad saata puhkekodule adresseeritud kirjad.

3. Kas puhkekodu on avatud aasta läbi või ainult teatud kuud?

4. Kas puhkekodus leiavad vastu võtmist kõik ametiühingute liikmed, või ainult teatud kutsealadelt?

5. Pansioni (ülevalpidamise) kulud.

6. Kas järelepärimisi on võimalik teha ka mõnes võõras keeles?“

Keskühing andis tähendatud kirja edasi Raudteelaste Hoolekande ühingu korraldusse, kuna nimetatud ühingul on olemas raudteelaste puhkekodu.

5. Kuna 10. tunnilise tööpäeva maksmapaneku küsimuses saadeti märgukirjadele kuskilt vastust ei saabunud, saatis Keskühing hra Riigivanemale järelepärimise nende märgukirjade saatuse kohta. Möödunud aasta detsembrikuu keskpäevil teatas hra Riigisekretär:

„Eesti Raudteelaste Keskühingule.

Hra Riigisekretäri ülesandel teatan, et Teile märgukirjad on edasi saadetud Teedeministrile.

Asjaajaja (allkiri).“

Eeltoodud vastuse põhjal saatis Keskühing 29. XII. 30. a. hra Teedeministrile järgmise kirja:

„Härra Teedeministrile.

20. mail ja 16. juunil s. a. nr. 104-a all esitasime Vabariigi Valitsuse nimele märgukirjad 10. tunnilise tööpäeva maksmapaneku ja selle korravastaselt riigiteenijate peale laiendamise kohta.

Nagu Riigikantsleil teatab, on kõnesolevad märgukirjad Teile edasi antud. Eeltoodu tõttu palume lahkelt teatada kavatsuste kohta seal puudutatud küsimuste lahendamiseks.“

6. Raudteeteenijate ja administratsiooni vahelise vahekorra reguleerimise küsimuses Raudteevalitsusele saadetud kirjalele saabus 1930. a. detsembris vastus:

„Eesti Raudteelaste Keskühingule.

(Kirja peale 11. dets. 1930. a. № 125.)

Raudteeteenijate ja administratsiooni vahekord, teenijate kohused ja õigused on ära määratud riigiteenistuse seadusega, seaduslikult maksvate määrustega, instruksioonidega jne. Mis puutub administratsiooni ja vabateenijate teenistusselise vahekorra, siis reguleerub see teenistuslepinguga, mille kava on väljatöötamisel Kohtu- ja siseministeriumis, nagu sellest Teile (ärakirjas Raudteevalitsusele) teatatakse Teedeministeriumi kirjaga 9. XII. 30. a. № 1133.

Direktor J. Raudsep.

(allkiri)“

7. 17. detsembril 1930. a. saatis Keskühing kõigile liitunud organisatsioonidele alljärgneva kirja.

„Kõigile liitunud organisatsioonidele.

Teatavasti tarvitavad kõik organisatsioonid oma ühenduse sümboliks lippu ja rinnamärki.

Keskühingule lipu soetamise mõtet on juba varemgi puudutatud, ent pealiskaud-

sest. Nüüd on uuesti arvamisi avaldatud lipu soetamise mõttes. Silmapilkselt küsimust lahendada ei saa, kuna see on seotud mõningate rahaliste kuludega ja lipu väljatöötamine vajab pikemat ettevalmistusaega.

Lipu kavandi väljatöötamiseks on vaja üles seada põhimõtted, mis lipu väljendamist peavad leidma (lipu värvid, kirjad, kujutused jne.). Seesama on tarvilik ka märgi väljatöötamiseks. Neis mõlemas peab kujutama meie kutseühingute ühinemise ja nende mõtet kandvaid embleeme.

Keskühingu juhatusese üldkoosolek 12. detsembril s. a. otsustas pidada tarvilikuks lipu ja märgi soetamist ja alata eeltöödega. Seda silmas pidades, palume Teile lahkelt teatada üksikasjalisemalt oma soovidest nii lipu kui märgi sümbolistika kohta.“

8. Teatavasti esines Keskühing Raudteevalitsuse ees järelepärimisega ületunnitöö tasu ebaõiglase väljaarvamise ja tükitöölepingute tempelmaksustamise asjus.

13. jaanuaril s. a. saabus Raudteevalitsuselt vastus.

„Eesti Raudteelaste keskühingule.

Vastuseks Teile kirjale 1. nov. 1930. a. № 205 teatan:

1) Kuupalk ületunnitöö tasu väljaarvamisel on jagatud 240-le seepärast, et puudub määrus ületunnitöö tasu teistsuguseks väljaarvamiseks neile teenijaile, kelle töö kestab 8 tundi päevas.

2) Lepingud, mis sõlmitakse tükitöö kohta, kui see töö tehakse väljaspool palgalise teenistuse aega, peavad tempelmaksu seaduse põhjal kandma tempelmaksu.

Direktor J. Raudsep.
(allkiri)“

Ärakiri Raudteevalitsuse vastusest saadeti Teedeministrile ühes alljärgneva kirjaga.

„Härra Teedeministrile.

Lisades siia juure ärakirja Raudteevalitsuse kirjast № A955/3700, palume selles toodud vastused korraldada revidermisele, kuna selgitused ei vasta maksvaile määrusele ja seadusele.

Nii on käsukirjas № 121 avaldatud määrus, mille järgi remondi tööliste on ette nähtud 204 tundi kuus. Vabariigi Valitsuse otsusega aga on ületunni tasude maksmiseks töötundide arv nähtud 180.

Tempelmaksu tariifis on nähtud, et teenistuslepingud tempelmaksust vabad, kuna Raudteevalitsus seletab teisiti. Tükitööd pole ka väljaspool teenistuse aega.

Kui aga Raudteevalitsus arvab, et need lepingud on sõlmitud teenijatega mitte kui teenijatega, vaid töövõtjatega, siis on see seisukoht ka vildak, sest Riigiteenistuse seadusega on riigiteenijail keelatud astuda riigiasutistega lepingulisesse vahekorda.“

9. Möödunud aasta detsembrikuus saabus Keskühingusse Valga Veojaoskonna teenijate palve Raudteevalitsuse ees vastavate sammude astumiseks, et maksta jääks nende teenistusvanuse järjekord ka edaspidistel ümberpaigutustel ning vallandamise juhustel, kuna aga praeguse ülekohtuse ümberpaigutuse läbi vedurikütjatest — veduripuhastajaks ja vagunite kütjaks — on nad asetatud

väljaspool koosseisu ja kaotanud seega ka teenistusvanuse järjekorra. Keskühing omapoolt saatis nimetatud palve edasi Raudteevalitsusele ühes alljärgneva kirjaga.

„Raudteevalitsuse Direktorile.

Edasi saates R. Puustus'e, K. Pikk'a, K. Kallis'e, J. Aas'a, A. Hoffmann'i, E. Masso ja O. Piiraja palvet, palume Teie lahket korraldust palves toodud asjaolude revideerimiseks ja õiglase seisukorra maksmapanemiseks.

Tunnistused palume peale vajaduse möödumist tagasi saata.“

10. Jaanuarikuu alul saabus Keskühingusse rahvusvaheliselt transporttööliste föderatsioonilt („I. T. F.“) alljärgnev kiri.

„Amsterdam, 30. detsembril 1930. a. Kõigile liitunud organisatsioonidele.

Kolleegid!

13. ja 14. detsembril Viinis aset leidnud täidesaatva komitee istangul olid mitmesugustes maades esile tulnud fashistliku reaktsiooni ülesastumised üksikasjaliste läbirääkimiste keskkohaks.

Erilist tähelepanu juhiti aga hiljutiste juhtumistele Poolas.

Muuseas otsustati, et „I. T. F.“ peab kiire korras pöörama palvega I. G. E. ja S. A. J. poole nende ja tähtsamate rahvusvaheliste kutsesekretariaatide ees seisuste ühise konverentsi kokkukutsumiseks, kus arutusele tuleksid mitmesuguste maade olukorrad ja abinõud töölisliikumise kaitseks. Selle otsuse täieliku väljenduse leiata meie pressiaruandes 23. detsembrist.

Edasi otsustati jätkata artiklite ja aruannete avaldamist reaktsiooni käigust ning paluda meie organisatsiooni levitada neid informatsiooni võimalikult nende maa ajakirjanduse kaudu. Siinjuures tähdame seda ülesannet ning ei kahtle, et Teie oma parema tahtmisega kaasa aitata meie tagakiusatud seltsimeestele ning ülesseatud eesmärgi saavutamiseks.

Meie kasutame selle juhuse selleks, et paluda Teid teatada meile niipea, kui mõni fashistliku valitsusega riik püüab ka Teie maal mõju avaldada fashistliku valitsuse poliitilise ehk majandusliku positsiooni kindlustamiseks, ning katsuda tühistada neid püüdeid Teie maa kutseühingulise keskkoha abil.“

Kas ka töölihtsustamine?

Tulumaksu seaduse § 65 näeb ette, et kõik asutused ja isikud, kellel on üle kümne ametniku, teenija või töölise, kes vähemalt kuu aja peale palgatud, peavad igal palgamaksmisel kinni pidama tulevase tulumaksu katteks viis protsenti väljamakstavast palgast. Kinnipeetud summad märgitakse palgasaajate „isiklikkudele maksukaartidele“, mis siis tulumaksu õendamisel arvesse võetakse.

Tegelikult oli selline kord tarvitusel ainult 1920—1921. a. Siis jõuti otsusele, et see otstarbekohane pole ja sealt peale on iga aasta rahaministri sellekohaste korraldustega see 5% kinnipidamine ära jäetud. Ka käesoleva aasta kohta on Riigi Teatajas avaldatud majandusministri määrus „kuni edaspidise korralduseni“ seda kinnipidamist mitte toimetada. Seda kirjandust on aga nüüd korruga ajakirjanduse toodud teade, et majandusministeeriumis kavatsesid siiski jälle see kinnipidamine maksmata panna. Et ametlikult poolt seni seda teadet dementeeritud pole, siis peab arvama, et see aluseta pole. Kuna see küsimus eriti valusasti riivab riigiteenijaid, niihästi selle korralduse tegelikkude teostajatena kui ka kodanikena, siis oleme sunnitud selle kohta seisukoha võtma.

Vaatame kõigepealt, mis tähendaks selle korralduse elustamine riigiteenijale selle teostajatena. Kõigepealt seda, et asutustes tuleks suur hulk tööd juure: iga teenija kohta tuleb kinnipeetav summa välja arvutada, kinni pidada, panka maksta, iga teenija isiklikule maksukaardile sellekohane märkus teha jne. Pole raske ette kujutada, palju see tuhandete ametnikkude juures lisatööd toob. Aga vähe sellest; ka maksuametkonnale toob see hulga tööd juure. Ei maksa ju kaugeltki kõik ametnikud ja teenijad tulumaksu. Et nüüd sellest kinnipidamisest vabaneda, peavad nad maksuametkonnadelt muretsema tõenduse, et neil kinnipidamist ei tule teostada. Kindel on, et selliseid tunnistusi ei tule anda mitte

sadu ega tuhandeid, vaid kümneidtuhandeid. Edasi ei kata ju kinnipeetud summa pea kunagi tulumaksu summat täpselt; teatud ülejääk tekib harilikult ikka. Et seda kätte saada, tulevad esitada vastavad avaldused, need maksuametkondades lahendada (s. t. registreerida, otsustada, vastavad korraldused teha), rääkimata arvepidamisest, mis selline edasi-tagasi maksmine endaga kaasa toob. Ja mis on kõige selle tagajärg? Ainult see, et mõnel isikul kätte saadakse maks, mis muidu vast kätte saamata oleks võinud jääda. Et siin ainult väga väikeste summadega tegemist võib olla, on selge, sest ei saa ju palgaline, olgu see siis riigi-, omavalitsuse- või era-teenija, kuhugi puigelda maksmise eest; ainult teenistusest lahkumise puhul võiks vast mõnikord raskusi tekkida maksu kättesaamisega. Kindel on igatahes, et need väikesed summad, mis sel teel maksu vast rohkem kätte saadakse, kuidagi ei õigusta sellist suurt ja kaugelt kulukat töösuurendamist riigiasutis. Veel valusamalt puudutab küsimuse selline lahendus aga riigiteenijaid kui kodanikke. Riigiteenija on ju tulumaksu seadusega niikuinii palju ebasoodsamasse seisukorda asetatud, kui suur hulk teisi kodanikke, kellel võimalus on oma tulusid deklareerida oma heaksarvamise järele, kuna riigiteenijal viimanegi sent maksutatakse. Sama maksab ka maksu sissenõudmise suhtes. Riigiteenijalt peetakse maks halastamata kohe kinni, kui ta ise seda tähtajal ära pole tasunud. Samal ajal aga loeme alatasa ajakirjandusest, kuidas sellel või teisel ärimehel jne. s. datuhandettesse ulatuv mitme aasta maks tasumata on jäänud ja nüüd pankrotti mineku tõttu saamata jääbki. Nüüd tahetakse aga riigiteenijalt maks juba ette sisse nõuda; veel enam, — tahetakse neidki vintsutama hakata, kes maksu alla üldse ei kuulugi.

Kuigi praegu valitsemas on ajajärk, kus riigiteenijate huve igati ignoreerida püütakse, tahaksime siiski loota, et

Peeter Soots'i 30-a. teenistusjuubeli puhul.

Möödunud aasta lõpul pidasid Surju raudteelased ühe oma vaneima kaasteenija Peeter Soots'i 30. a. teenistusjuubelit.

Peeter Jaani p. Soots sündis 17. novembril 1874. a. Viljandimaal Loodi mõisas, kandimehe pojana. Koolihariduse sai Loodi valla kolmeklassilises algkoolis. 17 aasta vanusel, peale isa surma, asus elama iseseisvalt, teenistust leides ehitustöölisena. Töötas sellel alal kuni 1900. a. septembrikuuni, millal asus raudteeteenistusse remonditöölisena Oisu jaama.

Sealt asus 1906. a. 1. oktoobril Mõisaküllä pööranguseadjaks, kust läks 15. jaanuaril 1909. a. Valka vanemaks tööliseks, mil alal teenib veel praegugi edasi 66. (Surju) teemeistri piirkonnas. Oma teenistuskohuseid on täitnud P. Soots korralikult. Oma kaasteenijate vastu on olnud alati lahke ja õiglase, mille tõttu on võitnud üldise lugupidamise.

Sport raudteelaskonnas.

Korona. 18. skp. peeti Tapa mõisas Tapa rongit. kutseüh. ja I soomusrongide rügemendi vahel võistlust Koronas. Üksikmängud võitsid raudteelased 4:2, kuna paarismängud läksid soomusronglastele 0:3. Lõputulemus 4:5 rügemendi kasuks, mis tuli täiesti ootamatult. Lähemal ajal kavatsetakse pidada tasuvõistlust ja siis „veriselt“ kätte maksta.

Korraldamisel on ka suurem üleriikiline Korona lahing rongiteenijate meistri nime peale, mis kujuneks kindlasti väga huvitavaks ja aitaks veidikenegi rongiteenijate tuima elu unustada.

Raskejõustiku kursused kavatseb Tapa rongit. kutseüh. lähemal ajal korraldada. Ka instruktore saamiseks on juba samme astatud. Kavas oleks poks ja tõstmine, kuna maadluseks matt puudub. Osavõtjaid on loota rohkesti. Üldiselt on sport Tapal seniajani olnud täiesti soigus, mis-sugust viga nüüd rongiteenijad parandada tahavad, ja et reserv koosneb enamalt jaolt noortest teenijaist, siis on ka selleks lootusi.

—y.

majandusministeerium enne tõsiselt järele mõtleb ja kaalub, kui ta selle korralduse maksmata paneb.

Ametnik.

Tartu p. l. l. teenijate erakorraline üldkoosolek.

Ärev meeoleolu, mis praegu kogu riigiteenijaskonda valdab, oli põhjuseks, et koosolek 16. XII. l. a. oli arvririkam ja elavam kui tavaliselt.

Päevakorras oli: kongressi kokkukutsumise küsimus, majanduslikud küsimused ja koosolekul ülesvõetud küsimused.

Kongressi asjus otsustas koosolek, et see tuleb kokku kutsuda hiljemalt 10. veebruariks 1931.

Majanduslike küsimuste all arutati: a) töönormide, b) üldise töökorralduse ja c) arstiabi põhimõtteid. Nende küsimuste kohta võeti vastu järgmised resolutsioonid:

a. **Töönormide asjus:** Koosolek võttes läbiarutamisele ja kaalutlemisele positiivsuse töönormide suurendamise ja ühes sellega tegeliku preemiade kaotamise kava, kinnitab, et norm kui abstraktsed, normaaloludes normaalvõimetega töötava tööliste tööhulk peab olema püsiv. Ta ei tohi ärarippuv olla ei preemiadeks kuuluvate summade kärpimistest ega suurendamistest. Normide suurendamine pole midagi muud kui varjatud, seaduspärasatunud kujul teenijatelt nende ärateenitud preemiasummade äravõtmine ja nende töökoorma kaugelt üle normaali suurendamine, mispärast koosolek selle kavatsuse ebaõiglasest ja mittevastuvõetavaks tunnistab ja nõuab praegumaksivate normide kinnitamist seaduslikul teel. Käesolev otsus teha teatavaks p. t. t. teenijate kutseühisuse keskjuhatusel ja positiivsuse direktorile.

b. **Töökorralduse asjus:** Koosolek tunnistab tarvilikuks, 1) et komandeeritud teenijad peaksid komanderingul välja teenitud preemia tagasi tooma oma kontorisse ja 2) et õpilaste õpetamine ja eksamineerimine arvatagu töönormide hulka.

c. **Arstiabi asjus** leiab koosolek, et teised riigiteenijad saavad arstiabi vabal arstivalikul; meil*) tahetakse teenijaid paigutada aga ühe ministri käsikirja alla. Koosolek rõhutab: kõik riigiteenijad olgu varustatud ühtlaselt ja arstiabi olgu rakendatud kõigile ühe mõõdupuuga.

Koosolekul ülesvõetud küsimuste all puudutati: a) organiseerimise küsimust, b) ajakirja küsimust ja c) erifondi loomise põhimõtteid. Nendes küsimustes võeti vastu järgmised resolutsioonid:

a. **Organiseerimise alal** tunnistab koosolek tarvilikuks kõige lähemal ajal ette võtta muudatusi ja otsustab heaks kiita alljärgnevad seisukohad ja põhimõtted:

„Kutseühingulist hoogsat liikumist ja edu halvab tähtsal määral vananenud põhikiri, kus leidub tarbetuid vormilisi tõkkeid, mis ei vasta enam elunõuetele. Kohapealsed organid peavad omama enam iseseisvust ja isetegevuse võimalust juriidilise isiku õigusega, alludes sealjuures operatiivselt kõrgemale organile. Kõrgemad organid ei tohi kujuneda ebaelastiliseks ja raskepäraseks ballastiks liiku-

*) S. o. postiteenijatel ühes raudteelastega.

mise mõttes koosseisult kui ka geograafiliselt nagu seni. Kongressid kutsutagu kokku üksnes erakorralistel juhtudel, tingitud äärmisest tarvidusest, kus otsustamisele tulevad ainult säärased tähtsamad küsimused, mille otsustamine alaminstantis võimata või ülejõu käib. Kohapealsete ja ülemaastmeliste organite vahel peab püsima vahenditeta kindel side, mispärast kõrgemas organis peavad esitatud olema kõik kohapealsed organid, kusjuures esinduskogu ei tohi siiski kujuneda liig rohkearvuliseks ja kulukaks. Nende põhimõtete kohaselt tuleb koostada uus põhikiri, mis näeb ette: a) kohapealsed iseseisvad ühingu juriidilise isiku õigusega, b) saadikute kogu, mis kujundatakse ühingu esindajait, keda valib ühingu peakoosolek ja keda võidakse valijate soovil igal ajal vahetada, c) liidu juhatus, mis moodustatakse saadikute kogu poolt ja on viimasele alluv, d) saadikute kogu asupaik on liikuv, kuna liidu juhatus asukoht määratakse kindlaks põhikirjas, e) liitu esitab liidu juhatus saadikute kogu ülesandel ja volitusel, f) saadikute kogu ei ole omal asjaajamist ega kantseleid; ta valib igal oma koosolekul juhataja ja sekretäri, g) kongressi saadikud valitakse ühingu peakoosoleku poolt, h) kongressi, selle koha ja päevakorra määrab kindlaks saadikute kogu liidu juhatus kaudu.“

b. **Ajakirja asjus:** Kutseliikumise süvendamiseks ja riigiteenijate põhjendatud nõudmistele valgustamiseks tuleb viivitamata ellu kutsuda, koos teiste riigiteenijate organisatsioonidega, ühine ajakiri. Kuni selle teostamiseni astuda ühendusse raudteelaste häälekandja „Side“ väljaandjaga, viimast majanduslikult toetades. Siinjuures tuleb kinni pidada järgmistest põhimõtetest: Ajakirja sisu ja stiil olgu soliid, kus ei tohiks aset leida isiklikud näaklemised ja insinuatsioonid. Ajakirja sisu ja sihi eest vastutav on toimetaja, kes juhib ajakirja nende põhimõtete kohaselt. Ajakirjas ei või aset leida kallalekippumised üksikute poliitiliste parteidele ega mõne üksiku partei ülistamine või nähtav eelistamine, mis nihutaks ajakirja paratamatule libedale poliitilisele võitlusepinnale. Arvustused olgu asjalikud ja piirdugu võimalikult süsteemi arvustamisega, jättes nimetamata isikud. Isiku eraelu ei tohiks kanda ajakirja veergudele. Ajakirjale saadetakse artiklid ja avaldised ei kuulu tseenseerimisele; nende üle otsustab vaid üksinda toimetaja. Artikli autori isik jäägu avaldamata, kui esimene seda avaldada ei soovi.

c. **Erifondist** kui ühest tugevamaist võitlusabinõust esines väga huvitava referaadiga hra Sannamees. Aja hilisuse tõttu jäeti ära arutus referaadi kohta ja anti põhimõtted ja kavad juhatusel hooleks järgmiste lausete all: Koosolek tunnistab tarvilikuks kutseühisuse võitlusvõime tõstmiseks erilise võitlusfondi loomise. Selle kavatsuse eeltööde tegemine tehakse kutseühisuse Tartu osakonna juhatusel ja nimelt: töötada välja üldjoontes fondi kogumise, valitsemise ja kasutamise põhimõtted eripõhikirja alusel. Need eeltööd tulevad via läbi nii, et fondi põhimõtted järgmisel osakonna üldkoosolekul saaksid redigeeritult ette kantud ja koosoleku poolt läbi arutatud kongressi päevakorda võtmiseks.

*

Siin puudutatud kutselise võitlusfondi loomise küsimus peaks vastukaja leidma ja laialiselt mõtted liikuma panema kogu meie riigi- ja omavalitsuseteenijate peres. Meie kutseorganisatsioonides on seni valitsenud nii ütelda ühepäeva majapidamine ilma igasuguse kaugemaleulatava plaanita ja kogumiseta mustade päevade jaoks. Sellepärast on nad äärmiselt kapitalivaesed. Kui tarvis peaks olema, näiteks, mõnd kaasteenijat toetada, keda tema energiline kutseorganisatsioon tegelemine viinud võimumeeste viha ja tagakiusamise alla, või isegi niikaugemale, et ta meie seast koguni „ära koondatakse“, siis võib kindel olla, et vastav organisatsioon ei suuda omast kapitalist temale isegi nimetamisväärsset ühekordset rahalist toetust anda. See just ongi peapõhjuseks, mispärast meie kutseorganisatsioonidel puuduvad julgettegitsevad juhid ja ühes sellega puudub ka sirgjooneline kutsepoliitika. Aateliste ja tegu- võimsate kutsetegelaste puudus kaoks aga kohe, kui kutsetegelus vähegi paremini kindlustatud oleks. Edasi, sageli näeme, et ülemused oma alluvatele teenijatele ülekohut teevad või neid ebaõiglaselt kohtlevad, nõnda et viimastel vaja oleks kohtu abil omi õigusi jalule seada, kuid seda rahapuudusel teha ei saa. Ka siin võiks see fond kasulik olla võimaldades teenijatele juriidilise abi saamist. Ühe sõnaga, sel fondil võiks olla väga mitmekesised ülesanded ja sihid.

Kas säärane abiandmis- või võitlusfond igal organisatsioonil omaette peab olema, või peaks see riigi- ja omavalitsuseteenijate Keskkliidu juures asuma, või isegi eksisteerima paralleelselt nii Keskkliidu kui ka allorganisatsioonide juures, on vaieldav küsimus. Üks on aga kindel, et see fond ilmingimata luua tuleb: ta on hädavajalik ja ühtlasi ka ainuke radikaalne abinõu meie kutseorganisatsioonide võitlusvõime tõstmiseks ja selle tarvilisel kõrgusel hoidmiseks. —u.

Kas olete juba tellinud

„SIDE“

1931. aasta peale?

Silmapiilk kohustab.

Postiteenijate eelseisev kongress ja ta ülesandeid.

Peatselt astub kokku ülemaaline postiteenijate kutseühisuse kongress Tallinnas. Kuna riigiteenijaid on tabanud mõningad majanduslised kaotused ja neid ähvardavad veelgi raskemad löögid, milleks riigiteenijate kutseorganisatsioonid sugugi ettevalmistatud ei olnud, siis lubatagu postiteenijate kongressi kokkutuleku puhul puudutada mõnda küsimust, mis üldisele asjale ehk kasu võiks tuua. Üldine majandusline depressioon on ulatanud niikaugelt, et riigiteenijad, kelle majanduslist seisukorda kunagi ei saanud pidada rahuloldavaks, peavad oma piskuga nüüd veel suurematele ohvritele vastu minema ja sellest veel andma, millest niikuinii nappus. Sellepärast on viimane aeg vaadata, kas riigit. kutseorg. on oma liigete õiguste ja olukorra kaitseks kõik teinud ja mida peaks seisukorra päästmiseks ette võtma ja tegema. Kuigi silmapilk ei lubaks arutama hakata tehtud eksisamme ja vigu, kuid nende ärahoidmiseks edaspidi peaks neid puudutama.

Organiseerimise alal ei ole kaugemale jõutud, kui olime 3—4 aastat tagasi, küll peame aga kahjaks konstaterima tagurpidimineku. Et organiseerimise küsimuse otstarbelisest lahendamiseks oleneb kõigi teiste küsimuste lahendamine, siis pean tarvilikuks selle juures pikemalt peatuda.

Minu arust tuleb kõigepealt lahendada ja otsustada juhtivate kutsetegelaste kindlustamise küsimus. Sest seni, kui meie ei anna juhtivate kutsetegelaste julgeoleku eest mingisugust kindlustust, tegeleme eest, kes sageli oma huvid peavad ohvriks tooma üldsuse kasuks, meie ei leia õigeid ja oma ülesannetele vastavaid tegu võimsaid mehi kutseorgan. etteotsa. Selleks on möödapääsematult tarvilik otsekohe ellu kutsuda abiamanduse või tagavara fond. Fondi asutamine ja kasvamine nõuab küll liigetelt teatud määral ohvreid, kuid need ohvrid on kübemed võrreldes kaotustega, mis liigel kanda tuleb selle fondi puudumisel, nagu käesolev silmapilk meid õpetab. Siis võime kindlad olla, et juhtivad kutsetegelased ei korda sarnaseid vigu, mis nüüd aset leiavad ja mille tagajärjel ühtlane ning omal ajal tugev postiteenijate kutseorg. killunus ning tegu võimeetus muutus, kus mõned liigete rühmad olid sunnitud mõtlema uue organisatsiooni ellukutumisele, nagu tehniline rühm jne. Sellase olukorra ärahoidmiseks tuleb kongressil arvestada kolme momendiga:

1) Organisatsiooni juhtivatele kohtadele, eriti keskjuhatusele tuleb valida kõrgema kvaliteediga mehi, kellel on huvi töötada üldsuse kasuks (mitte üksnes oma karjääri pärast), kes suudavad vajalikku erapooletust pidada ega kaldu politiseerimisele.

2) Praegune kutseüh. põhikiri, mis mitmeti muudetud ja täiendatud, on mõne muudetud paragrahvi tõttu saanud komistuskiviks organ. hoogsale tegevusele,

mispärast vajab põhjalikku muutmist ehk asendamist uue põhikirjaga. Põhikiri peab võimaldama alalise ja vahetu side valitud organite ja valijaskonna vahel. Ta peab organisatsioonile looma tugevamad jalad — kohapealsed organid —, kust koguks jõudu enesele keskkohale, baseerudes kohapealsete organite toetusele ja usaldusele. Asjata oleks kartus, et kohapealsed tugevad organid kutsuvad esile separatismi. Ei, kui keskkohale ei anna põhjust, siis pole seda karta. Annab aga keskkohale põhjust, nagu praegu seda näeme, siis on isegi tervitatav, kui mõni osa haigest organismist jääb terveks.

3) Ajakirja tähtsuses ja tarvilisuses ei saa kahte arvamist olla. See küsimus on aga palju valu sünnitanud keskjuhatusele, mis liigete hulgas kibeduse ja arusaamatuse esile on kutsunud. Ei saada aru, mispärast keskjuhatuse katkestas vahekorra raudteelaste häälekandja „Sidega“, mis on ainuke riigiteenijate kutseorg. häälekandja antud silmapilgul. Pealegi katkestati sündmata viisil, jättes varemantud kohustused ajakirja vastu täitmata ajal, mil iseseisvalt oma ajakirja väljaandmiseks puudusid igasugused võimalused. See oli suur eksisamm. Kongressi ülesandeks jääb ajakirja küsimus lõplikult lahendada ja vastava otsusega küsimus stabiliseerida. Arusaadav, et seni, kui pole suudetud ellu kutsuda üldist, ühist riigiteenijate kutsepoliit. ajakirja, tuleb selles asjas endiselt kontakti astuda ajak. „Side“ väljaandjaga ja selleks reserveerida tarvilikud rahasummad. Siin tulevad tõmmata kindlad piirid, kust üle minna ei tohiks. Kutsepoliit. ajakirja toimetuse ei tarvitse olla kollegiaalne, mis ajakirja sihi pidavusele ja kindlusele ei mõjuks hästi. Jatkub vaid ühest toimetajast, kelle hoolde usaldatakse see ülesanne ja kes on vastutav väljaandja organisatsiooni ees.

Kuna kutsepoliit. ajakiri ei ole mitte mõne poliit. rühma häälekandja ja ei ole üksiku rühma teenistuses, siis peaks olema selge, et ajakirjal ei sünni teravusi välja kutsuda ühe ehk teise poliit. erakonna suhtes. Kriitika peab jääma üheks ajakirja olulisemaks osaks, kuid kriitika piirdugu enam süsteemikriitikaga. Kui kutsepoliit. ajakiri läbipaistvalt eelistab ühte poliit. erakonda ja eitavalt suhtub teisele, siis viib see paratamata libedale poliit. võitlusepinnale, millel pole ühist kutsepoliit. võitlusega.

Eelseisev kongress astub kokku, et rasketes olukordades erakordseid probleeme lahendada, kus meid pigistatakse enam kui kunagi. Silmapilk kohustab jõude kokku hoidma ja rakendama etteotsa neid, kes on kõige kogenumad ja tegu võimsamad, et pääseda praegusest kitskusest ja ähvardavast hädaohust. Soovin kongressile head kordaminekut! Dixi et animam salvavi.

Kutsetegelane.

Kuidas Tallinnas postiteenijate kongressile saadikuid valitakse.

Üleriikline postiteenijate kongress kutsetakse kokku 1. veebruaril s. a.

Kui inimesed üle riigi kokku tulevad, et parandada oma käekäiku ja valida paremaid abinõusid selleks, et luua soodsamaid elutingimusi omale ja kaitsta end igasuguste pealetungide vastu, mis võiks ähvardada näit. palkade kärpimise, pukeaja vähendamise, preemiade kaotamise või Tailori süsteemi maksmapaneku näol jne., — siis peaks arvama, et kongressile valitakse nende ülesannete lahendamiseks kõige teovõimsamad, tüsedamad ja kaineamad pead. Kahjuks pole see alati ja igalpool nii. Vähemalt Tallinnas tekitavad valimised paksu verd. Siin on saanud harilikuks nähteks, et püütakse sihikindlalt läbi viia kongressile enam-vähem passiivset ja arastusvõimetut elementi. Vastupidiseid arastusi väljendavad liikmed loetakse „opositsiooni“ rühma ja tehakse kõik nende kongressilt eemale jätmiseks. Räägitakse, et see sündivat mõne juhtiva tegelase isiklikes huvides, kes mõnesugustel põhjustel ühingu eesotsas püsimisest ei tahtvat loobuda ja seega omale kongressil enamuse kindlustavat. Enamuse kindlustamine on seda kergem, et kandidaadid ainult peakoosolekul üles seatakse ja sealsamas kohe valitakse. Kui nüüd mõni suurem asutus oma 200—300 liikmaga valimisele ilmub, teatavate kandidaatide suhtes varem kokku leppides, siis kujuneb paratamatult nii, et see suurem asutus teistele asutustele kandidaadid määrab oma rõhuva häälteenamuse tõttu. Et valimine tingimata peakoosolekul sünniks ja mitte asutustes omaette, selle eest on hoolitsetud põhikirja vastavate punktide muutmisega.

Neil põhjustel loobus läinud aastal Tallinna välispakkide postkontor saadikute valimistest ja esitaja saatmistest kongressile. Peakoosolekule adresseeritud märgukirjas avaldati valjut protesti seeguse valimisviisi vastu. Samal ajal esineti ka peapostkontorist märgukirjaga, mis varustatud umbes 60 liikme allkirjadega. See näitab, et Tallinna osakonnas, kus asutused laiali pillatud ja nii koosseisult kui tüübilt erinevad ning kus ühe asutuse liikmed teineteist ei tunnegi, veel vähem siis neid tundmatuid valida teavad, — praegune valimismoodus vastu võetavaks ei osutu. Seepärast tuleks see asetada valimistega kohtadel — igas asutuses eraldi, nagu see varemial aastail sündis. Oleks andeksandmata tegu ühes osakonnas sadade liikmete soovidele vastata ignoreerimise ja nende kõrvaldamisega nii valimistelt kui organis. tegevusest — et mõni üksik tegelane võiks segamatult oma isiklikku poliitikat ajada. Loodame, et tänavune kongress sellele ebaloomulikule nähtele piiri paneb.

S.

LUGEGE

„SIDE‘T“!

Vastutav ja tegev toimetaja **Aleksander Lepp**. Väljaandja **Eesti Raudteelaste Keskhüing**.

Kirjastuse o.-ü. „Täht“ trükk, Tallinnas, V. Pärnu mnt. 31.